

**R.P. Leonardii Lessii E Societate Iesu Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Hvmanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censvris.
Prælectiones Theologicæ Posthvmæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 2. Vtrum vnio Incarnationis facta fuerit per modum vniōis naturæ
cum ratione hypostaticâ, seu subsistentiâ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

Respondeo; Ille modus naturaliter imbibitur in ipsa substantia actuali, tamquam intrinsecus terminus: Sicut superficies est in corpore; & omnes termini in rebus, quas intrinsecè terminant: & ideo substantia dicitur per se & non in alio terminari & subsistere. Potest etiam aliter respondere, ut num. praecedenti insinuauimus.

Ex dictis patet Primo; Quam sit probabile rationem hypotheticam esse modum positivum essentiae actualis; cum variè modisetur per esse in se, & in alio. Secundò patet, Personam seu hypotheticum nihil addere supra naturam individualum, nisi illum modum per se. Tertiò patet, Quomodo personalitas sit complementum substantiale ipsius naturae; tunc enim in ratione substantiae est completa, quando per se terminatur. Quartò, Hunc modum non esse accidens, nec partem substantiae vel naturae rei; sed complementum seu terminum naturae, qui ad genus substantiae pertinet: Sicut terminus quantitatis ad quantitatem; modus inexistendi accidentis, ad genus illius accidentis. Vnde compositio istius modi cum natura, non est compositio accidentaria, sed substantialis; quia est compositio naturae cum suo intrinseco modo substantiali.

D V B I V M . I I .
Vtrum unio Incarnationis facta fuerit per modum unionis naturae cum ratione hypotheticâ seu substantiâ?

*R*espondeo & Dico Primo, Vnione Incarnationis per se primò & immediatè copulata est natura humana, cum ipsa substantia seu ratione hypotheticâ Verbi diuini: vnde semotis imperfectionibus, hæc vno facta est in modù vniuersitatis naturae cum suâ ratione hypotheticâ. Patet ex dictis. Ideo enim hæc vno dicitur personali, hypotheticâ &c, quia est tamquam naturae & substantiae, seu personæ. Item dicitur esse facta in persona, in substantiâ Verbi Dei; quia natura humana est in eadem personâ, in qua natura diuina; & tandem accepit substantiam quam habet natura diuina. Secundò, Quia humanitas Christi caruit propriâ personâ creatâ, & tamen non manifit in persona & cœrvosatos, vt ait Damasc. lib. 3. cap. 9. ergo fuit persona à Verbo, illique tamquam rationi hypotheticâ unita. Tertiò, Patet à sufficienti enumeratione, nam omnes alij modi vniuersitatis substantialis fuerunt exclusi: non enim fuit conuersio vnius naturae in alteram, nec vno per modum partium essentialium, neque etiam per modum partium integralium, vt per se constat: ergo, vt naturae & suppositi.

Dices, Cur non vt existentia cum essentiâ?

Respondeo, Quia inter haec non est propriè vno; nam essentia considerata vt distinguitur contra existentiam, non est quiddam in naturâ rerum existens, sed solum quid potentialis existens in potentia obiectiva, quia est intelligibile & operabile, vnde non potest vniiri alteri tamquam rei distinctæ. Deinde, quia humana natura in Christo habet propriam suam existentiam creatam, quâ est natura actualis extra suas causas, siue extra nihil, & terminus creationis: ergo implicat contradictionem, vt existentia increata ei sic vniatur, vt per illam formaliter existat. Sed plura hac de re infra quæst. 17.

Dico Secundò, Ex hac immediatâ coniunctio- ne substantia diuinæ cum naturâ humana, fa- 30
Natura di-
Etum est vt etiâ duæ naturæ substantialiter man-
unita &
serint unita in eadem substantia seu personâ hu-
Verbi. Patet ex dictis; Nam humana natura fuit in una
vna substantia diuinæ, ita vt haec fuerit facta substantia.

Ex dictis patet Primo; Quam sit probabile rationem hypotheticam esse modum positivum essentiae actualis; cum variè modisetur per esse in se, & in alio. Secundò patet, Personam seu hypotheticum nihil addere supra naturam individualum, nisi illum modum per se. Tertiò patet, Quomodo personalitas sit complementum substantiale ipsius naturae; tunc enim in ratione substantiae est completa, quando per se terminatur. Quartò, Hunc modum non esse accidens, nec partem substantiae vel naturae rei; sed complementum seu terminum naturae, qui ad genus substantiae pertinet: Sicut terminus quantitatis ad quantitatem; modus inexistendi accidentis, ad genus illius accidentis. Vnde compositio istius modi cum natura, non est compositio accidentaria, sed substantialis; quia est compositio naturae cum suo intrinseco modo substantiali.

Sed contrâ hoc mysterium objiciuntur tria genera Argumentorum. Primum sumitur ex parte Verbi. Secundum ex parte naturæ: Tertium ex parte compositi. Ex parte Verbi

Objicitur Primo; Si Verbum tribuit humana- 31
naturæ suam substantiam: ergo substantia Ver-
bi est forma seu affectio humanitatis.

Patet Consequentia, Quia substantere dicitur à substantiâ, sicuti scire à scientiâ: atqui homo dicitur scire à scientiâ tamquam à formâ quadâ: ergo similiter à substantiâ dicitur substantere, tamquâ à formâ quadam humana naturæ. Confirmatur; quia substantere humanae naturæ pendet à substantiâ Verbi: ergo secundum aliquid genus causæ: atqui non tamquam à causa effidente; quia causalitas effectiva est communis toti Trinitati: nec tamquam à causâ finali, vel materiali, vt patet per se: ergo tamquam à causâ formalis.

Respondeo Negando Consequentiam: Substantia enim etiam naturalis non est propriè forma, vt fusè ostendit Scotus in 3. dist. 1. quæst. 1. sed est ultimus terminus & naturæ modus. Patet, quia materia nuda habet suam partialem substantiam qua terminatur & in se exilit, tamen non habet aliquam formam. Similiter anima separata & Angelus habent suam substantiam, non tamen habent aliquam formam substantialem qua informantur. Vnde compositio ex naturâ & substantiâ, est alterius rationis quam compositio materiæ & formæ.

Ad Probationem Conseq. Resp. Eisi in modo significandi similiter dicitur substantere à substantiâ, atque scire à scientiâ; in re tamen non est idem genus causandi. Nam etiam homo similiter dicitur à materiâ materialis, vt ab animâ dicitur rationalis; non tamen secundum idem genus causæ genus. Pari modo accidentia dicuntur substantere per substantiam subiecti; tamen hæc non est illorum forma vel materia.

Vnde ad Confirmationem Argumenti, Dico non omnem dependentiam pertinere ad aliquod genus causæ: Nam relatio pendet etiam à termino; non tamen secundum aliquod genus causæ propriè loquendo: refertur tamen ad illud genus causæ, cum quo maiorem habet affinitatem: & ita haec dependentia humanitatis à Verbo, reducitur ad causam formalem; dicitur enim humanitas substantere substantiâ Verbi, tamquam à causa quasi formalis.

Objicitur Secundò: Si humanitas substanteret in Verbo, afficeret Verbum & quasi informaret: Nam natura est forma suppositi; atqui hoc reputat perfectio: i Verbi unius.

C c i j Respondeo,

Refellitur.

Respondeo; Humanitas nullo modo afficit ipsum Verbum, nec ullam in ipsum habet causalitatem; quia neque illi inhæret, nec ullo modo ipsum informat: quia neque Verbum capax est huiusmodi affectionis, neque humana natura apta est informare. Solum ergo humana natura dicitur esse, & re ipsa est in Verbo, quia ineffabil modo terminatur & sustentatur ab illo, ita ut inde resulteret hic homo subsistens, cuius, quatenus est hic homo, natura integra est humanitas, qua non est propriè forma suppositi, sed solum secundum nostrum modum concipiendi: natura enim concipitur ut forma totalis respectu suppositi.

33
3. Obiect.
quod effect
compositio
accidentia
lis.

Refellitur.

Objicitur Tertiò, Verbum est usquequaque perfectum: ergo extrinsecus illi vnitur humana natura tamquam quid accidentarium.

Respondeo, Negando Consequentiam: Etsi enim Verbum sit res omnino completa, humanitas tamen in ratione substantiae est incompleta; ideoque potest à Verbo substantialiter cōpleri: quare illa vno est substantialis, non accidentalis; non enim ita aggregatur Verbo, ut ipsi extrinseca maneat, sed Verbum vnitur illi immediatè & penitus per suam rationem hypostaticam: quamvis enim humanitas vniatur toti Verbo & diuinitate, ratio tamen vnionis immediata est sola substantia personalis, qua ita humanitati accommodatur, ut cum illa perfectam personam incomprehensibili modo confituantur.

34
4. Obiect.
quod Ver
bum est
substantia
mutationi.

Refellitur.

Objicitur Quartò, Ipsi Verbum videbitur mutari; nunc enim est vniuersitatem, non anteā; nunc est homo, non anteā; quæ denominations non sunt omnino extrinseca.

Respondeo, Nego idcirco Verbum mutari: ad hæc enim omnia sufficit mutatio facta in humanitate. Cum enim Verbum sit infinita perfectionis in ratione hypostaticâ, habet omnem vim sustentandi & terminandi sine mutatione sui, quæ posset fangi ei competere per mutationem.

Dices; Vnire est agere: ergo vniuersitatem pati.

Respondeo; Vniri, est pati in eo, quod per sui mutationem vnitur alteri; non tamen in eo quod solum dicitur vniuersitatem aliud ipsi vnitur, ut patet in unione mentis cum Deo. Denominatio autem illa qua Verbum dicitur homo, non est censenda extrinseca, Physicè loquendo: quia est à re intime ipsi coniuncta. Potest tamen Logicè loquendo dici extrinseca, quia accipitur à re omnino distincta à Verbo.

Alterum genus argumentorum sumitur ex parte naturæ humanae.

Objicitur Primo: Subsistentia est modus quidam humanae nature; atqui modus rei, eti possit interdum à re separari, non tamen potest per aliquid suppleri: ergo neque subsistentia poterit ita separari à natura, ut per rem distinctam suppletur, nempe per subsistentiam Verbi. Major patet. Probatur minor, quia homo non potest esse figuratus, figurâ alterius, nec fedens, fessio alterius; nec existens, existentiâ alterius: ergo neque subsistentia subsistentia alterius.

Respondeo; Etsi fortè alij modi, ut existentia, figura, fessio, motus, non possint à Deo suppleri, maximè iij qui imperfectionem inuoluunt: subsistentia tamen potest, quia dicit perfectionem simpliciter, & in Deo formaliter & propriè reperitur. Nam subsistentia Verbi etiam præcisè considerata, est res perfectissima; atque adeo est

ipsa Verbi persona, & id quod subsistit: quod fit, vt possit etiam vniiri per seipsum naturæ creatæ existentiæ, illamque sustentare.

Dici etiam potest, modum rei non posse suppleri per rem distinctam, quando debet fieri idem modus effendi eiusdem rationis, atque erat is, ^{Natura humana} habet in quæ res habebat anteā: huc verò non ita fit, ^{in Verbo} Nam humana natura in Verbo, non habet similem effendi modum, qualem haberet, si in se ipsa existeret: Verbum enim dat illi longè aliud effendi modum; nimur ut existat in sublimiori, ^{dum quam} ^{in seipso} existere: ^{baberet} Quare mirum non est, modum illum sustentandi per se, humana naturæ suppleri per rem distinctam. Quod explicatur exemplo: sphera, vel etiam gutta aquæ in spharam contrâta, habet quædam modum existendi in se, tantum formaliter à se distinctum; quia suis clauditur terminis; quæd si vniatur alteri corpori, amittet priorē modum, & acquirit nouum in re distincta; atque ita supplebitur prior modus per rem distinctam. Simili modo fit in humanitate Christi.

Objicitur Secundo: Humanæ naturæ in Christo nihil deest, quod possit à Verbo suppleri; ^{2. Obiect.} quia habet totum esse substantiale complectum: ^{quod hu} ^{mana na} atque substantia completa per se existit: ergo. ^{tura nihil}

Confirmatur: Quia etiamsi dimitteretur à Verbo, nihilominus maneret in rerum naturâ, ac proinde per se existeret.

Respondeo; Humanitati Christi deesse quendam terminum seu modum substantiale, qui tam non est de essentiâ hominis aut substantiae. Sicut enim actu inhærente, non est de essentiâ accidentis, sed modus connaturalis ipsius; ita actu per se existere, non est de essentiâ substantiae, sed modus ei connaturalis.

Ad Confirmationem dico, Etsi humanitas Christi pendeat à Verbo in ratione subsistendi, non tamen penderet in ratione existendi; quia non habet existentiam à Verbo, sed tantum subsistentiam: sicut pars dum est in toto, penderet à subsistentiâ totius. Vnde si humana natura dimitteretur à Verbo, nihilominus existeret, imo etiam per se subsisteret; nà naturalis modus subsistendi, per nouam actionem naturæ, resultaret & emanaret à Verbo ab ipsâ naturâ: sicut proprietates emanant ab essentiâ, & informatio animæ resultat ex ipsâ animâ naturâ, intimè corpori dispositio applicatâ; & inhærentia, ab ipsa natura accidentis subiecto suo intimè presentis. Quod si Deus hanc emanationem impedit (quod omnino puto cum Caietano, fieri posse per potentiam Dei absolutam) tunc natura per se existere negatiue, Sicut iuxta aliquos accidentia in Eucharistia, quæ non habent aliquem modum positivum, ratione cuius per se existant.

Objicitur Tertiò: Si illa humanitas non subsisteret per se, sed tantum in Verbo, esset violenter in Verbo. Probatur; Quia careret vltimâ humanae suo actu, seu perfectione connaturali; ac proinde appeteret & inclinaretur ad illum: ergo violenter contra inclinationem in Verbo detineretur: ergo in Verbo.

Respondeo; Humanitas Christi non appetit ^{Negatur.} propriam personalitatem appetitu elicito, sed vt summum quidam inclinatione & pondere naturali. Non tamen idcirco hæc vno est violenta, & contra naturam, sed potius suprà naturam: quia fit per omnipotentiam auctoris naturæ, & potentiam obedientialem ipsius creaturæ; quæ non repugnat

Quæ do
nominatio
ne Verbum
dicatur
Home.35
Obiectio
nes ex par
te naturae
humanae.3. Quæd
modus ne
queat sup
pleri.Regatur
de modo
qui dicit
perfectionem.

repugnat inclinationi naturali. Deinde hæc vno continet eminenter omnem perfectionem subsistentie humanae: vnde non tam est contraria appetui naturali, quæm consentanea; quia magis perficit naturam, quæm propria subsistentia: quare Christi humanitas non propriè inclinat ad subsistentiam creatam, cùm meliori modo sit completa per increamat. Sicut appetitus rectè ordinatus non appetit bona inferiora sibi commensa, quando illa possidet in bonis melioribus; maximè si illa meliora non possint cum inferioribus consister.

³⁸ Obiect. 4. Obiect. quid Christus non est per-
ficius homo.

Objeicitur Quartò, Illa subsistentia humanae vel est accidentis; & sic non potest suppleri per aliquid increatum: vel est substantia pertinens ad integratem hominis; & ita Christus non erit integer & perfectus homo.

Respondeo; Illam subsistentiam neque esse accidentis propriè, neque substantiam, sed terminum & complementum substantiae, ad genus substantiae reductiuè pertinens. Christus tamen propriè & completem est homo; quia hæc denominatio hominis, sumitur à natura, quæ in Christo est integriforma, & completa in ratione naturæ, licet non in ratione subsistentis.

³⁹ Obiectio-
nes ex par-
te cōpositi.
1. A disti-
tione extre-
morum.

Tertium genus argumentorum sumitur ex toto composito.

Objeicitur Primò, Videtur impossibile vt res tam infinitè dissimile, tam perfectè coalescant, vt resulteret quiddam per se vnum.

Respondeo; Si corpus & spiritus, qui tantum inter se distant, possint naturaliter vniiri, ita vt etiam in unam naturam coalescant, cur virtute infinità, ea quæ etiam infinitè distant, non poterunt coniungi, non quidem in unam naturam, sed in vnam personam? præsternim cùm idonea proportio non desit: omnis enim creatura est imago vel vestigium diuinitatis, ab eâ promanans, & per eam assidue consistens, per intimam suppeditationem ipsius esse.

⁴⁰ 2. Quid
extrema
debeant esse
eiudem
generis.
Refellitur.

Objeicitur Secundo, Ea quæ aliquod vnum per se constituant, debent esse eiudem generis; alioquin daretur aliquid, quod neque esset creatum, neque increatum; atqui hoc extrema, scilicet Verbum & humana natura, nō sunt eiudem generis: ergo &c.

Respondeo; Non est necesse vt extrema quæ vniuntur sint eiudem generis; vt patet in corpore & spiritu: nisi genus sumamus latè, vt comprehendat etiam rationem analogam. Quomodo etiam homo & Deus sunt eiudem generis; quia sunt substantiae. Vtrum autem illud compositum sit creatum, an increatum, dicetur Art. 7.

ARTICVLVS IV.

Vtrum persona vel hypostasis Christi, post Incarnationem sit cōposita?

⁴¹ R Espondet D. Thomas duabus Conclusionibus. Prior est: Persona Christi secundum id quod est in se, omnino est simplex. Altera: Persona Christi considerata secundum rationem personæ seu hypostasis, ad quam pertinet subsistere in aliquâ naturâ, est composita. Ratio est, quia licet ibi sit vnum subsistens, tamen est alia & alia subsistendi ratio. Vbi

Nostandum est, Christi personam secundum se Christi considerari, quando spectatur tantum, secundum personam secundum se, quæ sunt ipsi naturalia: & sic considerata, est secundum se simplex; qui reperitur in illâ tantummodo natura diuina, & personalitas diuina, quæ nullam faciunt compositionem. Consideratur autem in hypostasis, quando spectatur ut subsistens in alijs naturis, siue propriæ, siue alienâ; & sic est composita: nempe, si natura illa sit distincta.

Dicit autem in Christo esse duas rationes subsistendi; vel quia subsistentia Verbi subit rationem & vicem duarum subsistentiarum, dum duas ⁴² Quonodo in Christo naturas terminat: vel quia in Christo sunt duas ^{fint due} rationes, quia altera natura, est ratio cur subsistat perfectus homo. Etus Deus; altera, cur subsistat perfectus homo. Quamquam satis improprie dicatur in Christo esse duas rationes subsistendi: propriè enim tantum est vna subsistentia, & subsistendi ratio; quamvis sint duas naturæ, in quibus ipse subsistit. Sed est

D V B I V M.

An hæc vno fuerit vera compositio: & idcirco terminus resultans per hanc unionem, sit persona composita?

M Vlti DD. vtrumque simpliciter negant. ⁴³ Ita D. Bonaventura in 3.d.6.a.1.q.2. Scotus ibidem q.3. Durand. ibidem eadem qua st. & alij quidam. Ratio est, quia compositio includit imperfectionem in utroque componentem.

Contraire docet hic D. Thom. Pro quo

Dico Primò, Vnio Incarnationis fuit vera & propriè dicta compositio ex subsistentia Verbi, & Christus humanâ naturâ, ex quibus, hic homo Christus, est vera qui est terminus huius compositionis, exitit Ex subsistencia compositus.

Probatur Primò, Ex Concilijs: Nam in V. Verbi & Synodo c. 4 dicitur: Sancta Ecclesia vnam Verbi humanam ad carnem secundum compositionem fateatur. Can. 7. ⁴⁴ natura, Christus habet duas naturas, ex quibus est compositus. In Synodo VI. Actione 4. sub finem: Confitemur cœli. & Christum ex duabus naturis compositum. Item Actione 11. in epistola Sephronij idem dicitur. Idem habetur in Concil. Rom. sub Martino I. Can. 8. Incarnationem secundum compositionem factam esse. Quo modo loquendi libenter vtebantur Cœilia propter hæresim Eutychetis, vt significaret utrumque naturam salvam transire in illâ coalitione.

Probatur Secundò, Ex Patribus. Dionysius c. 1. de diuinis nominibus: Supra modum, inquit, benignam (scilicet celebramus) diuinitatem: quia in una tribus personarum suarum, infirma nostra integrè veris, neque suscepit, ad se ipsam reuocans & adstringens beatitudinem nostram; et quia ineffabiliter compositus est simplex IESVS, eternusque &c. Damasc. lib. 3. de fide c. 3. Substantiale dicimus unionem, quod duas naturas sint unitæ in unam compositam Filij Dei hypostasm. cap. 4. Vnam hypostasm agnoscimus ex utroque naturâ compo- positam. Similia habet cap. 6. & 7.

Addo multos Patres vii nomine Mixtionis. ⁴⁵ Dicitur zianzenus serm. de Paschate, Incarnationem vocat Mixtriam. Tertull. lib. de carne Christi, dicit in Christo esse hominem mixtum Deo. Augustinus epist. 3. In illâ persona, nempe puri hominis, Mixtria est corporis & animæ; in hac persona, mixtria est Dei &